

ถอดบทเรียนจากการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง
โดยนักศึกษาลัทธิสุตรการให้บริการสาธารณะ
โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

สถาบันพระปกเกล้า

เรื่องเด่นอยากเล่า 5

การมีส่วนร่วมของประชาชน

People's Audit

ดร.เลิศพร อุดมพงษ์
วลัยพร ล้ออัสจรรพ์
วิศิษฎ์ ชัยवालทิพาการ

สถาบันพระปกเกล้า

ถอดบทเรียนจากการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง
โดยนักศึกษาลัทธิสุตรการให้บริการสาธารณะ
โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรื่องเด่นอยากเล่า 5

การมีส่วนร่วมของประชาชน

People's Audit

ดร.เลิศพร อุดมพงษ์
วลัยพร ล้ออัศจรรย์
วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร

เรื่อง เรื่องเด่นอยากเล่า 5 การมีส่วนร่วมของประชาชน
People's Audit
ผู้เขียน ดร.เลิศพร อุดมพงษ์
วลัยพร ล้ออัศจรรย์
วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เลิศพร อุดมพงษ์.

เรื่องเด่นอยากเล่า 5 การมีส่วนร่วมของประชาชน = People's audit.-- กรุงเทพฯ :
สถาบันพระปกเกล้า, 2563. 76 หน้า.

1.บริการสาธารณะ -- การมีส่วนร่วมของประชาชน. I. วลัยพร ล้ออัศจรรย์, ผู้แต่งร่วม.
II. วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร, ผู้แต่งร่วม. III.ชื่อเรื่อง

361.37

ISBN 978-616-476-093-6

รหัสสิ่งพิมพ์สถาบัน สวพ.63-15-300.0

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2563 จำนวน 300 เล่ม
พิมพ์ที่ บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233
ซอยเพชรเกษม 102/2 แขวงบางแคเหนือ
เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

จัดพิมพ์โดย สถาบันพระปกเกล้า
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โขนทิศใต้)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 <http://www.kpi.ac.th>
โทรศัพท์ 0-2141-9600 โทรสาร 0-2143-8181

ราคา 150 บาท

คำนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีความหมาย ถือเป็นหัวใจสำคัญ ของกระบวนการประชาธิปไตย ประกอบกับปัจจุบันการมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้ในการยกระดับการบริการสาธารณะ เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น หนังสือเรื่องเด่นอยากเล่า การมีส่วนร่วมของประชาชน People's Audit เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้งานให้เกิดประโยชน์อย่างหลากหลาย และบังเกิดผลจริงอย่างเป็นรูปธรรม อันถือเป็นผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) โดยนำเสนอผลงานของผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตร People's Audit ที่ได้นำความรู้จากการเข้าร่วมการอบรมไปประยุกต์ใช้ และประสบความสำเร็จในการยกระดับการให้บริการสาธารณะ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้าไปเป็นส่วนในการดำเนินการ ซึ่งหนังสือนี้เป็น การบอกเล่าเรื่องราวดังกล่าว ต่อเนื่องจากเรื่องเด่นอยากเล่า ที่จัดทำมาแล้ว 4 เล่ม

สถาบันพระปกเกล้า ขอขอบคุณผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การนำความรู้ People's Audit ไปใช้ประโยชน์ทั้ง 3 ท่าน คือ ว่าที่ร้อยตรี ต่อตระกูล วรรณสอน นายไชยยศ ไชยพฤกษ์ และนายสัจจพร จันทร์ศรีนวล จนเกิดเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าและส่งต่อแรงบันดาลใจแก่อื่นต่อไป และขอขอบคุณ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า และทีมงานประกอบด้วย อ.สุธิดา แสงเพชร ผศ.ทศพล สมพงษ์ ทพ.อุทัยวรรณ กาญจนกามล และผศ.ดร.วิรัตน์ ปานศิลา ที่เป็นผู้ริเริ่มในการทำหลักสูตรนี้ และให้คำปรึกษาในการทำหนังสือเล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันพระปกเกล้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” (People's Audit) ที่ดำเนินการอยู่นี้ จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย ในเรื่อง การมีส่วนร่วมและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่ องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเรื่องการบริหารสาธารณะ และการยกระดับการบริการสาธารณะ ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

สารบัญ

คำนำ	3
สารบัญ	5

ส่วนที่ 1	ทำความรู้จัก People’s Audit	7
1.1	โครงการวิจัย People’s Audit	10
1.1.1	ความเป็นมา	10
1.1.2	แนวคิด People’s Audit	11
1.2	หลักสูตร People’s Audit	15
1.2.1	หลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการ สาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” People’s Audit	15
1.2.2	หลักสูตรประยุกต์สำหรับการอบรม เฉพาะหน่วยงาน	20

ส่วนที่ 2 กรณีศึกษา การนำความรู้จาก People’s Audit 23
ไปประยุกต์ใช้

- 2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วยการสร้าง
 การมีส่วนร่วม: การจัดการขยะโดยชุมชน 24
 โดย ว่าที่ร้อยตรี ต่อตระกูล วรรณสอน
 ปลัดเทศบาลตำบลหางว อ.เทิง จ.เชียงราย
- 2.2 การจัดการปัญหาข้อขยะและการจัดการ
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
 ของชุมชน 38
 โดย นายไชยยศ ไชยพฤษ นักเทศมนตรี
 เทศบาลตำบลอู่เม้า อ.รั้วบุรี จ.ร้อยเอ็ด
- 2.3 การยกระดับการให้บริการสาธารณะ
 ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน
 และการประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม 50
 โดย นายสัจพร จันทร์ศรีนวล
 ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

ส่วนที่ 3 ผลสำรวจการนำความรู้ไปใช้งาน 65
ช่วงปี 2561-2562

ส่วนที่ 1

ทำความรู้จัก People's Audit

ทำความเข้าใจจัก People's Audit

การยกระดับการบริการสาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ “People’s Audit” คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาการบริการสาธารณะที่รัฐและท้องถิ่นจัดให้ประชาชน โดยในการดำเนินโครงการจะมีการใช้เทคโนโลยีของการมีส่วนร่วมรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ประชาชนจะเข้ามาร่วมยกระดับการบริการตั้งแต่ขั้นตอนการริเริ่ม การให้ข้อมูลวางแผน ปรัชญาหรือ ร่วมปฏิบัติ และประเมินผล ตลอดจนรับผลประโยชน์ และรับผิดชอบร่วมกันกับผู้ให้บริการ

กระบวนการนี้เป็นการยกระดับการบริการที่ผู้ให้บริการประสงค์จะดำเนินการให้เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ ไม่ว่าผู้รับบริการจะเป็นใคร โดยในการยกระดับการบริการนี้จำเป็นต้องมีปัจจัยนำเข้าที่มาจากผู้รับบริการเป็นสำคัญ

1.1 โครงการวิจัย People's Audit

1.1.1 ความเป็นมา

ในปี 2547 สถาบันพระปกเกล้า โดยความร่วมมือจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP) ได้มีการพัฒนาโครงการ “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” (People's Audit for Thailand)¹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการให้บริการสาธารณะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อันนำไปสู่การส่งเสริมจิตสำนึกเรื่องความเป็นประชาธิปไตย และเสริมสร้างธรรมาภิบาลในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเรื่องการบริการสาธารณะ และการยกระดับการบริการ

โดยโครงการดังกล่าวได้มีการพัฒนารูปแบบขึ้นมาอย่างเป็นระบบ และนำไปปรับใช้โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนงานราชการ เช่น ส่วนงานตำรวจ สถานีอนามัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล และส่วนของชุมชน ประชาชน ในจังหวัดเชียงราย สกลนคร มหาสารคาม เพชรบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา กระบี่ นครนายก เมืองพัทยา ต่อมาขยายผลไปสู่การจัดทำเป็นหลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” (People's Audit) ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้า

¹ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล.(2551).ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน.สถาบันพระปกเกล้า

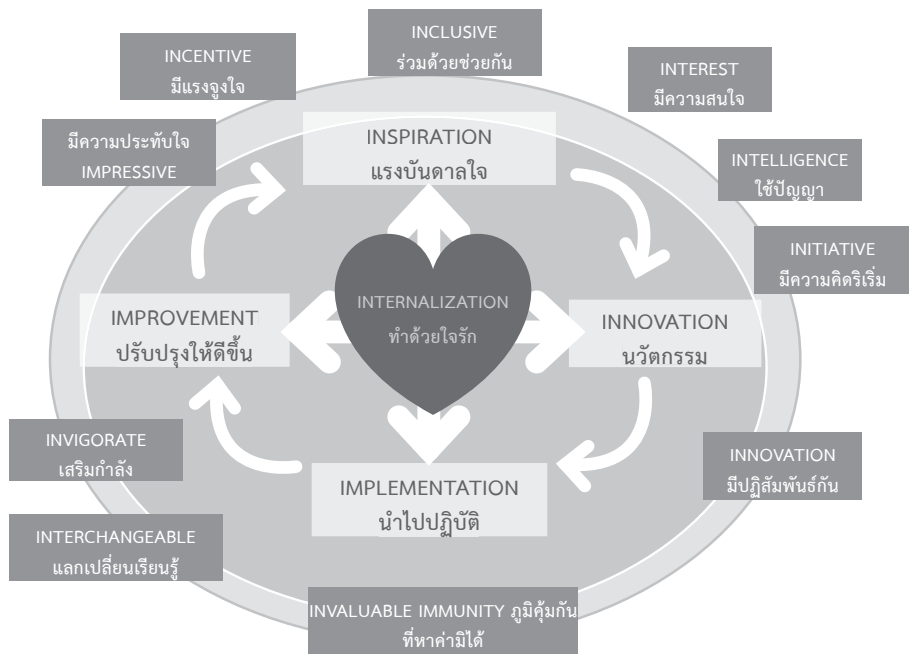
1.1.2 แนวคิด People's Audit

ถึงแม้คำว่า People's Audit จะแปลตรงตัวว่า การตรวจสอบโดยประชาชน แต่ในความเป็นจริงคงไม่มีใครอยากให้ใครตรวจสอบ หรือมาชี้หน้าว่ากัน ดังนั้น เพื่อการทำงานที่มีส่วนร่วมและไม่รู้สึกว่ายับยัด แต่ประชาชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งการติดตามตรวจสอบ และผู้ถูกตรวจสอบก็ไม่รู้สึกว่าเป็นการคอยจับผิด แต่ร่วมกันทำงานเพื่อส่วนรวม ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

People's Audit จึงเป็นแนวคิดที่สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมต่าง ๆ มากมาย ให้สามารถนำมาสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สามารถนำไปใช้ได้ในทุกภาคส่วน นำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจกันที่สุดใน

การสร้างพลังในการดำเนินการยกระดับการบริการให้เป็นที่ต้องใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้จะเริ่มได้ด้วยการสร้างพลังใจ แรงบันดาลใจ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และนำไปปฏิบัติ เพื่อการปรับปรุงหรือยกระดับการบริการ แล้วจึงย้อนกลับมาสู่การสร้างแรงบันดาลใจที่จะทำให้ดีขึ้นต่อไป ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือ การมีความเต็มใจ มีจิตสำนึกสาธารณะที่จะทำร่วมกันหรือทำด้วยใจ (Internalization) ทั้งหมดจะนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันที่หาค่ามิได้ในสังคมนั้น ทั้งนี้ในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ จำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยเอื้อต่อการประสบความสำเร็จ ปัจจัยต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นเองมิได้แต่ด้วยพลังต่าง ๆ ที่มาจากทุกคนร่วมกัน (inclusive) อาทิ การต้องทำร่วมกันมิใช่ทำคนเดียว กลุ่มเดียว ต้องมีความสนใจ (interest) ที่จะทำ มีความคิดริเริ่ม (initiative) ใช้ปัญญา

(intelligence) จึงจะเกิดนวัตกรรม (innovation) ที่นำไปสู่การยกระดับการบริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วมได้ ในการจะทำอะไร หากไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน (interactive) งานจะสำเร็จได้ยาก และขณะที่กำลังนำนวัตกรรม ไปปฏิบัติ (implementation) เสริมแรงกัน (invigorate) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (interchangeable) ประเมินผล เมื่อเห็นผลงานมีการปรับปรุงจริง (improvement) จะเกิดความประทับใจ (impressive) มีผู้มาให้กำลังใจ แสดงความประทับใจ ชื่นชม เป็นแรงจูงใจ (incentive) ให้เกิดแรงบันดาลใจ (inspiration) ที่จะทำต่อเนื่องไป ดังเป็นการแสดงในภาพที่วงกลมด้านในเป็น ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการ People's Audit ส่วนวงจรรายนอกจะเป็น ปัจจัยที่ต้องมีเพื่อเอื้อให้วงจรภายในขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล ซึ่งหัวใจของการดำเนินการ ก็คือ การมีใจรักที่จะทำ อุทิศเวลา สติปัญญาและร่างกาย แรงใจมาร่วมโครงการ ที่เรียกว่า ทำด้วยใจรักนั่นเอง

ภาพ1.1 วงจรของการยกระดับการบริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วม²

² ดร.ถวิลวดี บุรีกุล.(2551).ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการยกระดับการให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน.สถาบันพระปกเกล้า

ในกระบวนการต่าง ๆ จะมีกิจกรรมย่อย ๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับการออกแบบและตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่าย และการคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ และหน่วยงานที่ให้บริการด้วย เพื่อนำไปสู่การยกระดับการบริการอย่างแท้จริง

ในการเริ่มต้นกิจกรรมสิ่งสำคัญที่ต้องมี คือ การมีความรู้ที่จะดำเนินการ มีความตระหนักที่จะสร้างการบริการที่ดี และเปิดโอกาสให้ประชาชนและฝ่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจึงดำเนินการร่วมกัน เป็นสามเหลี่ยมแห่งการเรียนรู้เพื่อการดำเนินโครงการยกระดับการให้บริการ

People's Audit จึงเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับเรื่องของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะเป็นการเน้นที่ประชาชน เป็นการประเมินโดยประชาชนเอง และประชาชนจะร่วมรับรู้ในการทำงานของหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อปรับปรุงการทำงานร่วมกัน มิใช่เพียงการมาชี้แจงคำตอบโดยประชาชน แต่ให้ประชาชนมาร่วมคิดไปด้วยกัน จึงสามารถปรับใช้ได้กับกิจกรรมที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน หรือครอบครัว

1.2 หลักสูตร People's Audit

ภายหลังจากที่ สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (UNDP) จัดทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ซึ่งในการดำเนินโครงการดังกล่าว ได้มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัตินำไปปฏิบัติจริงได้ โดยหลักสูตรนี้ได้มีการทดลองใช้ที่จังหวัดพิษณุโลก เป็นครั้งแรก และมีการปรับปรุง แล้วนำไปเพื่อทดสอบในอีก 5 จังหวัด คือ สกลนคร เพชรบุรี เชียงราย สงขลาและมหาสารคาม โดยผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ต่อไป ต่อมาจึงได้มีการนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในหลักสูตรจัดอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

1.2.1 หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” People's Audit

เป็นหลักสูตรที่สถาบันพระปกเกล้า เห็นประโยชน์ของโครงการวิจัย ดังที่กล่าวมาตอนต้น ในแง่ของการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมที่เห็นผลได้จริงในเชิงปฏิบัติ จึงได้จัดให้มีหลักสูตรนี้ขึ้นในสถาบันเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่อย่างกว้างขวางต่อไป

โดยให้ชื่อว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ขึ้นในปี 2549 ซึ่งถือเป็นหลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตร หลักสูตรแรกของสถาบันพระปกเกล้า อันสะท้อนประสิทธิภาพของหลักสูตร และผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากหลักสูตรนี้มุ่งหวังที่จะให้ผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการให้บริการของหน่วยงาน ผู้ที่จะเข้ารับการอบรมในหลักสูตร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับบริการสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถเข้าร่วมการอบรมได้ต่อเนื่องตลอดหลักสูตร และเป็นผู้ที่มีความสนใจ ตลอดจนมีความกระตือรือร้นที่จะนำแนวคิดการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน People’s audit ไปใช้พัฒนาหน่วยงานของตนเอง

ทั้งนี้ เนื้อหาหลักสูตรและวิธีการดำเนินการอบรม ให้ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี เน้น การนำเสนอกรณีศึกษา (Case studies) และ ภาคปฏิบัติ คือ การฝึกปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในระยะเริ่มต้น ปี 2549 - 2553 หลักสูตรจัดการอบรม 7 หัวข้อวิชา ที่เน้นเรื่องการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมใช้เวลาการจัดอบรม 51 ชั่วโมง ภายใต้โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรนี้สถาบันพระปกเกล้าได้การจัดอบรมไปทั้งสิ้นจำนวน 13 รุ่น ต่อมาในปี 2553 สถาบันพระปกเกล้าได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่อีกครั้ง โดยมีการเพิ่ม หัวข้อวิชาเกี่ยวกับนโยบายและการวางแผนการมีส่วนร่วมอีก 9 หัวข้อวิชา ทำให้ระยะเวลาการอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 85 ชั่วโมง ปัจจุบัน (ปี 2563) สถาบันพระปกเกล้าจัดการอบรมในหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 รุ่น มีผู้ผ่านเข้ารับการ อบรมในโครงการนี้แล้วกว่า 1,000 คน

วัตถุประสงค์การจัดหลักสูตร

หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” People’s Audit มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการอบรมตามหลักสูตร มีความรู้ เจตคติ และทักษะ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการให้บริการสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (People’s Audit) อันนำไปสู่การส่งเสริมจิตสำนึกเรื่องความเป็นประชาธิปไตย และเสริมสร้างธรรมาภิบาลท้องถิ่นของไทย

2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในด้านการบริการสาธารณะ และการยกระดับการให้บริการ

3. เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management) ผ่านการเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินโครงการ

4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวางแผนการมีส่วนร่วม และประยุกต์ใช้การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ประกอบด้วย 7 หัวข้อวิชา ได้แก่

1. บทนำ : การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. กระบวนทัศน์ใหม่ในการให้บริการสาธารณะ
3. การค้นหาความต้องการในการให้บริการ
4. แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วม
5. กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการให้บริการสู่ความเป็นเลิศสำหรับประเทศไทย
6. การบูรณาการและการนำแนวคิดการให้บริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วมสู่การปฏิบัติ
7. การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 2 นโยบายและการวางแผนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย
9 หัวข้อวิชา ได้แก่

1. ทบทวนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit Review)
2. การปรับใช้และการแพร่กระจายนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการยกระดับการบริการสาธารณะ (Adoption to Innovation)

3. ยุทธศาสตร์การสร้างการมีส่วนร่วม (Participation Strategy) เครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วมและการประยุกต์ใช้ (Participation Techniques and Application): สุนทรียปรัศนี (Appreciate Inquiry) สานเสวนาสำหรับ กระบวนการ People's Audit (Citizen Dialogue and Deliberation for People's Audit) สันทนากลุ่มสำหรับ กระบวนการ People's Audit (Focus Group Conversation for People's Audit) เทคนิคชื่นชมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control: AIC) เทคนิคการประชุม ค้นหาอนาคต (Future Search Conference: FSC) และ เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอื่น ๆ
4. การวางแผนสร้างการมีส่วนร่วม (Planning for Public Participation)
5. การสร้างการมีส่วนร่วมแบบหรรษาวิชาการ (Edutainment Participation)
6. การบริหารจัดการนโยบายและการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม
7. การเสริมพลังผู้บริหารและการจัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ (Awakening Executive Practitioner and Knowledge Management for People's Audit)
8. การเตรียมกระบวนการและการสร้างบรรยากาศ (Preparation for Participation Process)

1.2.2 หลักสูตรประยุกต์สำหรับการอบรมเฉพาะหน่วยงาน

นอกจากที่ สถาบันพระปกเกล้าดำเนินการเปิดหลักสูตร ระดับสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรหลักแล้ว ยังมีหน่วยงานที่สนใจและเห็นความสำคัญต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงร่วมมือกับสถาบันในการนำความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการมีส่วนร่วมจากหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้ โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาการอบรมให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ ได้แก่

- โครงการอบรม และศึกษาดูงานการยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (จัดให้กับ Committee for Ethnic Minority Affairs (CEM) จากประเทศเวียดนาม) ปี 2551
- โครงการฝึกอบรม เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ของกรมชลประทาน ปี 2552
- โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ปี 2553
- โครงการ “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ของเมืองพัทยา ปี 2554
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การให้บริการสาธารณะด้านพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ของกระทรวงพลังงาน ปี 2555

- โครงการ “การฝึกอบรมการสร้างเครือข่ายและพันธมิตร ในการป้องกันรักษาป่า” ของกรมป่าไม้ ปี 2556 2557 และ 2558

นับตั้งแต่เริ่มการดำเนินการโครงการ People’s Audit สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนา ได้มีการติดตามประเมินผลจากผู้ผ่านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่า มีผู้ผ่านการอบรมจำนวนไม่น้อยที่ได้นำความรู้จากโครงการ People’s Audit ไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและยกระดับการให้บริการสาธารณะในเรื่องต่าง ๆ ไม่เพียงแต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะเท่านั้นหากแต่ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ได้นำความรู้จากโครงการ People’s Audit ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานได้ด้วยเช่นกัน

ส่วนที่ 2

กรณีศึกษา การนำความรู้จาก
People's Audit ไปประยุกต์ใช้

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม:
การจัดการขยะโดยชุมชน

- ว่าที่ร้อยตรีต่อตระกูล วรรณสอน
ปลัดเทศบาลตำบลหางว อ.เทิง จ.เชียงราย

ตำบลหงาว เป็นตำบลเล็ก ๆ ตั้งอยู่ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ห่างจากตัวเมืองไปประมาณ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 88.4 ตารางกิโลเมตร หรือ ราว 55,250 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและที่ราบระหว่างภูเขา ซึ่งชื่อ “ตำบลหงาว” นี้ มีที่มาจากชื่อของแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านพื้นที่ของตำบล นั่นก็คือ แม่น้ำหงาว นั่นเอง ปัจจุบันมีหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 20 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับทิศเหนือกับตำบลดงเต่า และทิศตะวันตกติดกับตำบลเวียง ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเทิง ส่วนทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. 2560 มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 9,544 คน 3,801 ครัวเรือน จำแนกเป็นชาย 4,720 คน และหญิง 4,824 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม³ การบริหารงานของเทศบาลปัจจุบัน (2562) มี นายสวาท ชัยตรุณ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี และ ว่าที่ ร.ต.ต่อตระกูล วรรณสอน ดำรงตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลหงาว

³ <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=5704&statType=1&year=60>

ว่าที่ ร.ต.ต่อตระกูล วรรณสอน นั้น ได้ผ่านการอบรมในหลักสูตร “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เมื่อปี พ.ศ. 2548 ซึ่งในการอบรมดังกล่าวใช้ระยะเวลา 4 วัน และพื้นที่ตำบล หงาว ยังเป็นการบริหารในรูปองค์การบริหารส่วนตำบล หงาวในเวลานั้น ปลัดต่อตระกูลได้เล่าให้ฟังว่า หลังจากเรียนจบหลักสูตร PA แล้ว ในช่วงเวลาต่อจากนั้น ทางสถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ UNDP ได้เปิดโอกาสให้มีการขอทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมได้ ซึ่งทางพื้นที่ในเวลานั้น มีความประสงค์ที่จะได้เสาสัญญาณวิทยุชุมชน เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุน โดย ปลัดต่อตระกูล และทีมงานได้ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน รวมทั้งได้มีการนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้จากการอบรมมาใช้ทันที และยังคงใช้มาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยเทคนิคที่มีการนำมาใช้บ่อยครั้งที่สุด คือ เทคนิควิธีการสนทนาแบบมีส่วนร่วม (ORID) กิจกรรมที่มีการนำไปใช้ คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการจัดทำธรรมนูญพลเมืองในเรื่องการจัดการขยะ ซึ่งก็ได้รับการตอบรับจากชาวบ้านเป็นอย่างดี

ปลัดต่อตระกูลได้ขยายความให้ฟังว่า การที่เทคนิคและกระบวนการต่าง ๆ ใช้อย่างดีนั้น เป็นเพราะเทคนิคการให้ชาวบ้านได้เขียนแผนการพูด เป็นการทำให้คนที่ไม่กล้าแสดงออกโดยการพูดในที่ประชุม ยังคงมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น และเป็นการเริ่มต้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการยอมรับในกระบวนการดังกล่าวนี้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ ค่อย ๆ ฝึก ค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปด้วย

“เวลาจะสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ต้องค่อย ๆ เริ่ม ทำแบบรวบรัดจะยาก ต้องทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ถามความสมัครใจจากชาวบ้านก่อน ทำความเข้าใจกับแนวความคิดของชาวบ้านก่อนว่า เขามีปัญหาอะไร เขารู้สึกอย่างไร และเราจะมาแก้ไขปัญหากันอย่างไร ก็คือ เริ่มต้นจากกลุ่มเล็ก ๆ ขึ้นมาก่อน แล้วจึงค่อยขยายผลสู่พื้นที่ทั้งหมด...จะมีการถามชาวบ้านก่อนทุกครั้งว่า สิ่งที่จะทำนี้เป็นปัญหาของชาวบ้านเขาหรือไม่ พอเขาบอกว่า ใช่ เป็นปัญหา ทีนี้ถึงมาคิดร่วมกันต่อว่า แล้วจะแก้ปัญหาได้อย่างไร ตรงนี้คือจุดสำคัญที่ทำให้เขามาร่วมกับเรา” ปลัดต่อตระกูลกล่าว

นอกเหนือจากการใช้บัตรคำ เป็นเครื่องมือช่วยสร้างการมีส่วนร่วม ในการประชุมเพื่อค้นหาปัญหาในพื้นที่ร่วมกับชาวบ้านแล้ว ปลัดได้เล่าเสริมว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ยังได้ให้ชาวบ้านจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ด้วย จึงทำให้พวกเขาได้ทราบว่าปัญหาสำคัญส่วนใหญ่ คือ เรื่องป่าไม้ และ เรื่องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร

ทีมงานได้ถามปลัดต่อตระกูลว่า ในช่วงเวลานั้น เรื่องนี้ถือเป็น ของใหม่ ในช่วงแรกที่มีการนำเทคนิคที่ได้รับการอบรมมาไปใช้ มีปัญหา หรืออุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่ ปลัดต่อตระกูลตอบกลับอย่างอารมณ์ดีว่า มีปัญหาในเรื่องของความไม่กล้าแสดงออก คือ ไม่ทั้งพูดและเขียน เวลา ให้แสดงความเห็นก็จะนั่งอมยิ้มกัน ซึ่งเป็นลักษณะอุปนิสัยพื้นฐานของคน ภาคเหนือ แต่ข้อดีที่เป็นตัวช่วย คือ ส่วนใหญ่ที่มีการประชุมกัน ผู้มาประชุม ส่วนใหญ่ก็จะ เป็นเครือญาติกัน หรือ เป็นคนที่รู้จักมักคุ้นกันอยู่แล้ว จึงมี การขอให้ช่วยเขียนให้ พอชาวบ้านเริ่มคุ้นกับวิธีการนี้ นอกจากที่ชาวบ้าน จะเขียนในสิ่งที่สอบถามแล้ว เขายังได้สะท้อนความรู้สึก และให้ข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมต่อเทศบาลอีกด้วย

“ในช่วงนั้นก็จะชอบกัน เป็นการจุดประกายใหม่ ๆ เพราะอย่างคนภาคเหนือก็ไม่ค่อยกล้าแสดงออก พอมีกระบวนการตรงนี้เข้าไป เขาก็จะกล้าแสดงออกจะเขียนสิ่งที่เขารู้สึกลงไป ไม่ใช่แค่เพียงเขียนตามโจทย์ที่เราให้ไป มีการเขียนเรื่องอื่น ๆ ซึ่งทำให้เราทราบข้อมูลเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ได้ความเห็นว่าเขาคิดอย่างไรกับเรา คิดอย่างไรต่อส่วนรวม คิดอย่างไรต่อหน่วยงานเรา ทำให้เรารู้ว่า เราต้องไปบริการอย่างไร ... เราจะใช้การอธิบายเราก็จะบอกว่า ทุกคนสามารถแสดงความรู้สึก ใส่แนวคิดลงไปได้ ไม่มีผิด ไม่มีถูก ไม่มีผิดกฎหมาย” ปลัดต่อตระกูลอธิบายเสริม

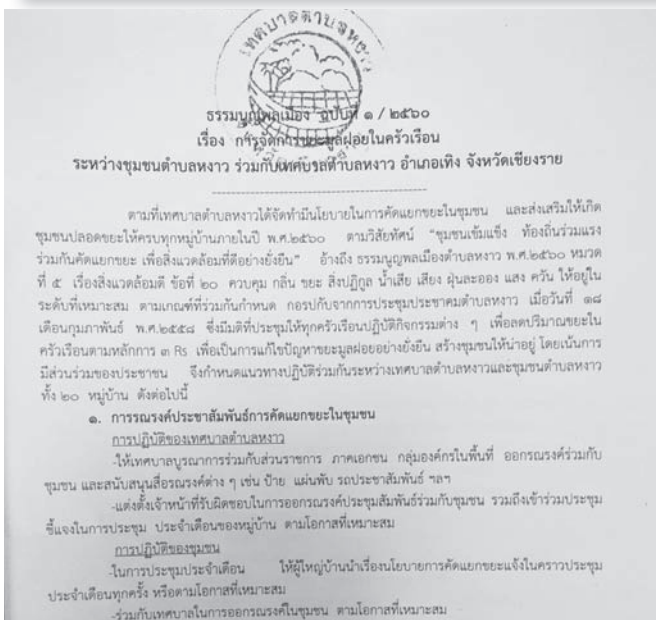
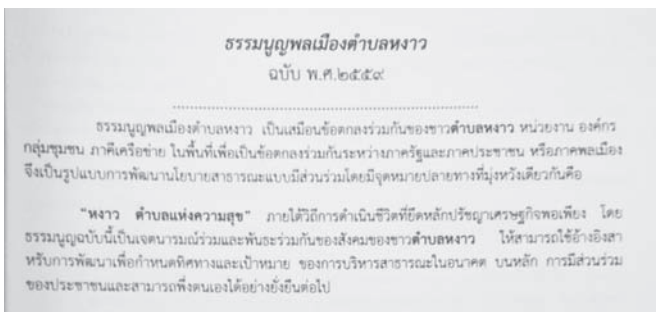
ธรรมนูญพลเมืองตำบลหางาว:

บทพิสูจน์การคิดอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

สิ่งที่โดดเด่นและเป็นรูปธรรมของการนำกระบวนการมีส่วนร่วมไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมของปลัดต่อตระกูล เห็นจะเป็นเรื่องของการจัดทำ “ธรรมนูญพลเมืองตำบลหางาว” ซึ่งแนวคิดเรื่องธรรมนูญพลเมืองนี้ เป็นวิชาหนึ่งของหลักสูตร PA

ธรรมนูญพลเมืองตำบลหางาวที่เราได้เห็นนั้น มีอยู่ 2 ฉบับ โดยฉบับแรกเป็นธรรมนูญที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นฉบับที่มีการปรับปรุงใหม่ที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของชาวตำบลหางาวในการขับเคลื่อนให้ “หางาว เป็นตำบลแห่งความสุข” ภายใต้กรอบแนวคิด “4 ดี” คือ คนดี สุขภาพดี สังคมดี และ สิ่งแวดล้อมดี ส่วนธรรมนูญพลเมืองอีกฉบับหนึ่งที่เพิ่งมีการประกาศใช้ไม่นาน คือ ธรรมนูญพลเมืองตำบลหางาว ฉบับที่ 1/2560

เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ระหว่างชุมชนตำบลหงาว และเทศบาลตำบลหงาว ภายใต้วิสัยทัศน์ “ชุมชนเข้มแข็ง ท้องถิ่นร่วมแรง ร่วมกัน คัดแยกขยะ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน” โดยมุ่งหวังให้มีการรณรงค์และเกิดการคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ ขึ้นทุกครัวเรือนในชุมชน รวมทั้ง ส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัว ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ลดการใช้ สิ่งที่จะก่อให้เกิดขยะขึ้นในชุมชนโดยไม่จำเป็น

ปลัดต่อตระกูลได้เล่าให้พวกเราเห็นภาพว่า กระบวนการจัดทำธรรมนูญพลเมืองนั้น ได้มีการเปิดเวทีเสวนากัน ในเวทีได้เริ่มต้นให้ชาวบ้านได้คิดมองย้อนไปว่า ในอดีตมีปัญหาอย่างไร มองหาจุดแข็งจุดอ่อนของชุมชนว่ามีอะไรบ้าง ปัจจุบันเราเป็นอย่างไร และ ในการพัฒนาร่วมกันต้องทำอะไร เพื่อนำผลที่ได้มาสร้างเป็นกฎกติกาในชุมชนร่วมกัน

“การได้มาคิดร่วมกัน”

หัวใจแห่งการมีส่วนร่วมของชุมชนหวาง

เมื่อเราถามปลัดต่อตระกูลถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำกระบวนการมีส่วนร่วมไปใช้ในการทำงานในพื้นที่คืออะไร ปลัดต่อตระกูลตอบกลับมาอย่างไม่ลังเลใจว่า “การได้มาคิดร่วมกัน” จนทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับว่า ระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นเมื่อต้องลงไปทำกิจกรรมใดในพื้นที่ ผู้คนก็จะออกมาให้ความร่วมมือกับเทศบาลมากขึ้นกว่าในอดีต

“ในกระบวนการทำให้รู้จักวิถีคิด วิเคราะห์จากจุดเริ่มต้น จากการทำงานร่วมกันว่าต้องเป็นอย่างไร ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน จากความเป็นหุ้นส่วนกันตรงนี้ หัวใจที่ทุกคนต้องการทำงานร่วมกัน ต้องการพัฒนาชุมชนของพวกเขา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และ มีความเชื่อว่า หากไม่ได้อยู่ตรงนี้แล้ว ชาวบ้านเขาก็สามารถทำเองต่อได้แล้ว” ปลัดต่อตระกูลกล่าว

ปลัดต่อตระกูลยังกล่าวให้เราฟังว่า เสียงตอบรับจากชุมชนชาวหางดิมาก เป็นเพราะว่า เขารู้ในสิ่งที่เราทำไป เขารับรู้ว่าได้ประโยชน์อย่างไร และจากที่ได้มีการติดตาม ทำให้ทราบว่าชาวบ้านเขารับรู้ว่า เขาได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมตรงนี้ เขามีความรู้สึกที่ดีต่อทีมงานที่ไปร่วมกันในพื้นที่ นอกจากนี้ สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ คือ ความเข้มแข็งของฝ่ายท้องถิ่นที่สามารถทำงานร่วมกันได้ดี

นอกจากเสียงสะท้อนจากชาวชุมชนหางดแล้ว การขับเคลื่อนเรื่องการจัดการขยะ ผ่านธรรมนูญพลเมือง ยังมีรางวัลที่การันตีความสำเร็จของพลังการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นที่ประจักษ์อีกด้วย โดยเทศบาลตำบลหางวได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการประกวดนวัตกรรมจัดการขยะมูลฝอยที่ต้นทาง ประจำปี 2561 และยังได้รางวัลเกี่ยวกับ Zero waste อีกหลายรางวัล

“เข้าใจกันง่ายขึ้น

ฟังคนอื่นมากขึ้น

เกิดนวัตกรรมใหม่

คนมาร่วมงานเพิ่มขึ้น”

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

จากการมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้เทศบาลตำบล หงาว
เริ่มมีชื่อเสียงในพื้นที่เพิ่มขึ้น จนกลายเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการ
สร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนใกล้เคียงในด้านการจัดการ
สิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ตัวของปลัดต่อตระกูลเองก็ได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากร
ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย

“จากที่ช่วงนั้น ได้รางวัล Zero waste ก็เลยได้รับเชิญไปเป็น
วิทยากรบ้าง ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ อบจ. ...เวลาเขามาดูงาน
สิ่งที่มาดู คือ ดูงานวิทยุชุมชนที่มีที่มาจากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม,
ดูในเรื่องการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพ แต่ช่วงหลังจะมาดูเรื่องสิ่งแวดล้อม
ป่าชุมชน และ การจัดการขยะ เป็นหลัก” ปลัดต่อตระกูลกล่าวกับทีมงาน

ในตอนท้าย ปลัดต่อตระกูลได้พูดถึงความรู้สึกที่มีต่อการที่ตนเอง
ได้มาเรียนหลักสูตร PA กับสถาบันพระปกเกล้า โดยปลัดต่อตระกูลกล่าว
แก่พวกเราว่า เพราะได้มาเรียนหลักสูตรนี้จึงทำให้เปิดโลกในมุมมองการ
ทำงานใหม่ เปลี่ยนวิธีคิดในการทำงานที่ยึดการมีส่วนร่วมนับแต่นั้นเป็นต้นมา

“ก่อนที่อบรม PA นี้ก็ยอมรับว่า เราจะมีความคิดแบบ Top-down ลงมา แต่ตอนนี้ทุกอย่างเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมหมดเลย ก็คือ เอา “หัวใจ” มาทำงานร่วมกัน ...ผมว่า ตรงนี้ (การได้เข้ารับการอบรม PA) มีส่วนสำคัญมาก ที่ได้มีการนำมาใช้ในพื้นที่ เป็นโชคดีของตำบลมาก ที่ทางเราได้มีการนำเรื่องนี้เข้ามาในพื้นที่ในช่วงนั้น ...ผมคิดว่า ตำบลหลวงมีความแตกต่างจากตำบลข้าง ๆ คือ ความเข้าใจกันและความสามัคคี ทั้งชุมชน ผู้นำชุมชน และท้องถิ่น มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามัคคีกัน เพราะการคิดร่วมกัน เป็นหุ้นส่วนร่วมกันมีความสำคัญ เราเอาหัวใจมาทำงานร่วมกัน พุดง่าย ๆ ทำให้เราแตกต่างจากที่อื่น ถ้าไม่มีการมีส่วนร่วม ก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จจนได้รางวัล” ปลัดต่อตระกูลกล่าวกับพวกเธออย่างภาคภูมิใจ

“สิ่งที่ได้รับประโยชน์จากการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม คือ

1. เข้าใจกันง่ายขึ้น ให้เกียรติกัน
2. การคิดต่อยอดจากของเดิมได้อีกเรื่อย ๆ
3. เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ
4. พึงคนอื่นมากขึ้น ได้คิดอย่างมีส่วนร่วม
5. ได้คนมาทำงานร่วมกับเราเพิ่มมากขึ้น ผลก็คือ ได้เพิ่มศักยภาพในพื้นที่ และ ชาวบ้านได้รับการพัฒนาขึ้น”

ปลัดต่อตระกูลกล่าวเสริมในตอนท้าย

สรุปบทเรียนจากการนำกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม
ไปใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลหางว

อ.เทิง จ.เชียงราย

สอบถามปัญหาจาก
ชาวบ้าน

สร้างความ
เข้าใจ/
การยอมรับ

จัดเวทีประชุม
กับชาวบ้าน

ใช้เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชน

- การใช้บัตรคำ
- การสนทนาแบบมีส่วนร่วม (ORID Method)
- การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา
- การจัดทำธรรมนูญพลเมือง

ผลที่เกิดขึ้น
Outcome

- ปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการทำงาน
- ชาวบ้านกล้าแสดงออกมากขึ้น
- คิดร่วมกัน/ได้ฟังคนอื่นมากขึ้น
- เข้าใจกันง่ายขึ้น/ให้เกียรติกัน
- คิดต่อยอด/เกิดนวัตกรรมใหม่
- ได้คนมาร่วมงานเพิ่มขึ้น

ผลกระทบ
Impact

- ศักยภาพพื้นที่เพิ่มขึ้นและยั่งยืน
- ชาวบ้านได้รับการพัฒนาศักยภาพมากขึ้น

การจัดการปัญหาบ่อขยะและการจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

- นายไชยยศ ไชยพฤกษ์
นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลอู่เม้า
อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด

ตำบลอุ่มเม้า เป็นตำบลเก่าแก่ ตั้งอยู่ในอำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ห่างจากตัวเมืองไปประมาณ 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 39 ตารางกิโลเมตร หรือ ราว 24,324 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำไหลผ่านมีหนองน้ำหลายแห่ง ปัจจุบันมีหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 15 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับทิศเหนือกับ อบต.รวัชบุรี และ อบต.หนองพอกและทิศตะวันตกติดกับเทศบาลบ้านนิเวศน์ ส่วนทางทิศตะวันออกจรดกับ อบต.ไพศาล และทิศใต้ จรดกับ อบต.เมืองน้อย ซึ่งทั้งหมดอยู่ในอำเภอรวัชบุรี ในปี พ.ศ. 2561 มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 7,433 คน จำแนกเป็นชาย 3,689 คน และหญิง 3,744 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนอีสานพูดภาษาท้องถิ่น (ภาษาลาว) และ นับถือศาสนาพุทธ⁴ เดิมทีเทศบาลตำบลอุ่มเม้าเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2551 การบริหารงานของเทศบาลปัจจุบันมี นายไชยยศ ไชยพุกษ์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี และ นางศุภิสรา คันธาวัฒน์ ดำรงตำแหน่ง ปลัดเทศบาล

⁴ <http://www.ummao.go.th/aboutus.php?menuid=1&link=1>

นายไชยยศ ไชยพฤกษ์ นั้น ได้ผ่านการอบรมในหลักสูตร “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ของสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 23 เมื่อปี พ.ศ. 2562 ซึ่งในการอบรมดังกล่าว ใช้ระยะเวลา 10 วัน “นายกหนู” ได้เล่าให้ฟังว่า หลังจากเรียนจบหลักสูตร PA แล้ว ได้นำหนังสือที่เรียนมามอบไว้ที่เทศบาล เพื่อให้ปลัดเทศบาล และ ผอ.กองการศึกษาได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ผลที่เกิดขึ้นจากการที่ได้ไปเรียน คือ การปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการทำงาน นายกหนูได้บอกแก่เจ้าหน้าที่เทศบาล ทุกคนว่า “วันนี้เราต้องแปลงร่างแล้วนะ ต้องไม่เป็นข้าราชการนะ แต่คุณต้องเป็นหุ้นส่วนนะ” ซึ่งภารกิจแรกที่ได้ปรับเปลี่ยนในการทำงาน คือ มีการนำ เทคนิคบัตรคำมาใช้ในการประชุมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกคนได้เขียน สภาพปัญหาในองค์กร ในพื้นที่ จุดอ่อน จุดแข็งของ องค์กรมีอะไรบ้าง ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่รับรู้ได้ถึงการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ของนายกหนู

“ผมเนี่ย เป็นแค่ผู้บริหารท้องถิ่นนะ แต่เนื้อแท้คนที่ทำงานจริง ๆ คือ พวกเรา พวกเราจะมีส่วนร่วมกับผมอย่างไร เหมือนว่า พวกเราเอาเงิน มาลงทุน มาเป็นหุ้น แต่นี่เราไม่ได้เอาเงินมาลงทุน เราเอาแนวความคิด เอาจิตอาสา เอาความต้องการมาลงทุน ลงทุนโดยมีตัวบ่งชี้ผลตอบแทน คือ ความสำเร็จ” นายกหนูเล่าให้ฟังถึงสิ่งที่กล่าวแก่เจ้าหน้าที่เทศบาล

หลังจากนั้น ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการทำงานของนายกหนู ในการทำงานระดับพื้นที่นั้น ก็คือ การเริ่ม “ขายความคิดเรื่องมีส่วนร่วม” กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการขยะ ทีมงานได้สอบถามว่า เพราะเหตุใดจึงหยิบเรื่องขยะมาเป็นประเด็นหลัก นายกหนูได้เล่าให้ฟังว่า แต่เดิม เทศบาลก็มีหน้าที่ในการเก็บขยะให้ทุกหมู่บ้าน เมื่อเก็บแล้วก็จะนำไปเทรวม

และฝั่งกลบที่บ่อขยะ แต่นับวันขยะจะมีปริมาณมากขึ้น ประกอบกับที่ มีการนำขยะจากที่อื่นเข้ามาทิ้งในบ่อขยะด้วย เนื่องจากมีการมาซื้อที่ทิ้ง ขยะที่อู่มเฝ้าจากชุมชนข้างเคียง ซึ่งทางนายกหมูเห็นว่า หากสถานการณ์ เป็นเช่นนี้ การจัดการขยะในอนาคตจะเกิดปัญหา จึงได้มีการเชิญประชุม ชาวบ้านแต่ละหมู่ และ ชี้แจงว่า ต่อไปจะไม่มี การนำขยะขนไปทิ้งให้ ให้แต่ละหมู่เสนอมาว่า จะทำอย่างไรในการจัดการกับปัญหาขยะ ทำให้เขา มาเป็นหุ้นส่วนกับเราในการบริหารจัดการ

“ผมโยนปัญหาลงไปแล้ว เรื่องนี้ไม่มีใครสามารถช่วยได้ ทุกคนต้อง ช่วยเหลือตัวเอง เพราะถ้าจะขนไปทิ้งที่อื่นเขาก็ไม่ให้ทิ้ง ถ้าจะนำไปทิ้งที่ บ่อขยะก็ทำไม่ได้แล้ว...ผมให้เขาไปหาสถานที่ทิ้งขยะ ก็หาไม่ได้ เราเลยวาง เรือยนต์ 3 ข้อม หนึ่ง คริวเรือนต้องมีถังขยะเปียก เป็นถังอินทรีย์คริวเรือน สอง ต้องคัดแยกขยะ ถ้าแยกแล้วขายเองไม่ได้ เราจะจัดบริษัทมาซื้อให้ และ สาม ให้เผาขยะในส่วนที่สามารถเผาได้” นายกหมูกล่าวเสริม

ธรรมนูญพลเมือง:

ก้าวอย่างสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน

ดังที่ได้กล่าวว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาสำคัญของตำบลอุ่มเม้า เพราะที่ผ่านมา มีการทิ้งขยะในบ่อขยะโดยขาดการจัดการมาเป็นเวลานาน จนกระทั่งเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น และยังมีปัญหาการหมักสะสมของขยะมาอย่างยาวนาน จนกระทั่ง มีการนำปัญหานี้เข้าสู่ที่ประชุมของสภาตำบล และได้มีมติว่า จะไม่อนุญาตให้ผู้อื่นนำขยะมาทิ้งที่บ่อขยะนี้อีก นายกหมู่จึงได้นำมติที่ประชุมแจ้งไปทางจังหวัด

“เรื่องธรรมนูญ เรามีการพูดคุยกันในที่ประชุมว่า ธรรมนูญของเราไม่ใช่กฎหมายนะ แต่เป็นความต้องการของเราทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายภาครัฐกับฝ่ายของประชาชนที่จะแปลงร่างเป็นพลเมือง ความต้องการดังกล่าวนี้ จะต้องเห็นพ้องกันนะ ว่าเราจะทำอะไรบ้าง ระหว่างภาครัฐพลเมือง ประชาชน ต้องทำอะไรให้สอดคล้องกัน เช่น ถ้าเราไม่ต้องการให้เป็นโรคร้ายไข้ไปไม่ในดับ เราก็จะต้องไม่กินปลาดิบใช่ไหม แต่ตอนนี้พื้นที่อีสานเราเป็นโรคนี้นักมากเป็นอันดับที่หนึ่งผมก็จะเริ่มแบบนี้ก่อน คือ ผมจะมีทักษะในการพูดอ้อม ๆ ก่อน และนำเอาบทเรียนจาก PA23 มาเป็นตัวชูมาหวานล่อม เป็นตัวล่อมให้เขาเข้าใจ คือ แทนที่จะพูดแบบวิชาการแบบที่เรียนมาของ PA23 ผมนำเอาเรื่องวิชาการของ PA23 มาเป็นคำพูดที่ติดตลก ที่สนุก ผลก็คือ ทุกคนโอเค” นายกหมู่กล่าวสรุปแก่ทีมงาน

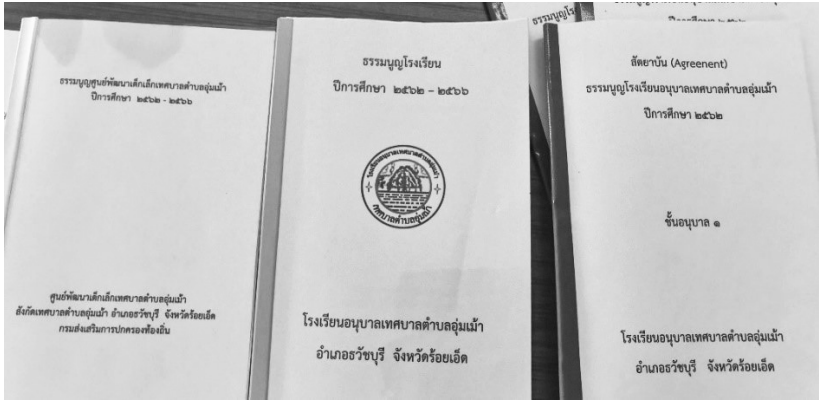

อีกภารกิจหนึ่งที่นายกหมุเล่าให้ทีมงานเราฟัง ถึงการประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนเรื่องธรรมนูญพลเมืองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน นั่นก็คือ การใช้ธรรมนูญพลเมืองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตรงนี้ ทีมงานได้สอบถามเพิ่มเติมว่า แนวคิดตรงนี้มีความเป็นมาอย่างไร นายกหมุเล่าให้เราฟังอย่างตื่นเต้นว่า เดิมทีเทศบาลได้รับบรณเฑาะ์เก่ามาจาก ชสมก. ก็นำไปดำเนินการรับส่งเด็ก ๆ ในเทศบาลให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่พอดำเนินการไประยะหนึ่งก็พบว่า ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ตรงนี้ นายกหมุขยายความให้เราฟังว่า ผู้ปกครองจะมีหน้าที่แค่มาส่งเด็กขึ้นรถ แต่ไม่มีความรับผิดชอบอะไรร่วมกับเทศบาล จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลด้วย และเป็นที่มาของแนวคิดการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยเป็นการทำข้อตกลงระหว่างเทศบาลซึ่งเป็นผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กับผู้ปกครองว่า ต่างฝ่ายจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบอะไรบ้าง อย่างไร โดยได้มีการจัดประชุมผู้ปกครองขึ้น และมาร่วมกันกำหนดแนวทาง ในการพัฒนาลูกหลานร่วมกัน เมื่อจัดทำธรรมนูญเรียบร้อยแล้ว ได้ให้ทุกฝ่าย มาลงนามร่วมกันทั้งเทศบาล กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเรานั้น ทำให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยจริง ๆ แล้วได้ผล ผู้ปกครองที่ส่งเด็กมาเรียนอนุบาลกับเรามากถึง 70-80 คน เล่นนะ ในขณะที่เด็กที่เรียนกับที่อื่นหายไป เหลือสิบกว่าคนเอง มันได้ผลจาก สิ่งที่เราขอให้เขามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มคิด แล้วการคัดเลือกกระบวนการเรียน การสอน ผมไม่ได้ใช้น่ะ แต่ให้ผู้ปกครองมาคุยกันกับเรา คือ คุณจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการนำหลักสูตรมาให้กับลูกคุณแล้ว ต้องการให้เรียนอะไร ต้องการให้เป็นอะไร” นายกหมุกกล่าวกับทีมงานอย่างภูมิใจ

ทำให้สิ่งที่เรียนมาง่ายกับประชาชนมากที่สุด:
หัวใจแห่งความสำเร็จ

นายกหมูเล่าให้ทีมงานฟังว่า ตนเองอยู่ในพื้นที่ตำบลอู่เม้ามานาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 หรือ เกือบ ๆ 20 ปี ก่อนหน้าที่จะไปเรียนหลักสูตร PA นั้น นายกหมูเล่าว่า การทำงานที่ผ่านมาจะเป็นการทำงานไปตามหน้าที่ และ ใช้ความคิดความเชื่อของตนเองเป็นหลักในการทำงาน แต่หลังจากที่เรียน PA แล้ว ได้คิดใหม่และปรับเปลี่ยนการทำงานที่จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเสมอ

“ก่อนหน้านี๊ ผมก็ทำงานไปเรื่อย ๆ ทำงานตามอำนาจหน้าที่ มีหน้าซ้ำ เวลาชาวบ้านมาขอโครงการอะไรที ผมจะบอกชาวบ้านว่า เชื้อผม ๆ อย่าไปทำเลย มันทำไม่ได้หรอก เป็นศูนย์รวมอำนาจใจ ใหญ่มาก แต่พอเราไปเรียนมาแล้ว เราก็บอกตัวเองว่า ทำแบบนี้ไม่ได้ ล้ำสุด

งบประมาณปี 63 ผมบอกเลย ให้ชาวบ้านคิดมาว่าอยากได้อะไรให้คิดมา ผมไม่ชี้นำเลย...แต่ก่อนผมไม่เคยให้เขา โสเหล่กันเลย ผมพูดอยู่นี่ ฟัง ๆ ๆ แต่ตอนนี้เราไม่มีอำนาจ เราให้เขาโสเหล่กัน แล้วให้นำสิ่งที่ตกผลึกแล้ว จากการโสเหล่กันมาหาผม นำสิ่งที่เขาคิดไปสู่การปฏิบัติ แต่หากมีอะไรก็ให้ รับผิดชอบร่วมกัน เมื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนด้วยกันแล้ว ก็ต้องร่วม รับผิดชอบด้วย”

นายกหมูกล่าวกับทีมงานว่า ความสำเร็จที่ได้จากการเรียน นอกเหนือจากการเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมแล้ว ก็คือ การอ่าน ทบทวนบ่อย ๆ ในเรื่องที่จะนำไปใช้ และคิดหาหนทางที่จะทำให้องค์ความรู้ที่เรียนมานั้นง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน นายกหมูเล่าต่อว่า ได้พยายามให้ใช้การเขียนบัตรความคิด แต่ก็พบว่า ชาวบ้านบางคน

จะเขียนไม่ถูก และหากไปบังคับให้เขาเขียน ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกลัวว่าเขียนผิด แล้วจะถูกล้อเลียนได้ ซึ่งอาจทำให้ความพยายามที่จะสร้างบรรยากาศของความร่วมมือนั้นเสียไป จึงได้ประยุกต์แนวความคิดการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมกับงานแต่ละครั้ง บางครั้งอาจจะให้เขียน แต่บางครั้งอาจจะให้ชาวบ้านยกมือพูด แสดงความเห็นได้เลย โดยจะมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลช่วยบันทึกความคิดเห็น พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

“ผมคิดว่า ประเด็นหลักก็คือ คุณจะนำแนวคิดจากการที่ได้มาเรียน PA23 มาพูดกับชาวบ้านหรือไม่ หรือ คุณคิดว่ามันสูงไป ซึ่งถ้าคุณคิดว่าสูงไปหรือคุณถ่ายทอดไม่เป็น สิ่งทีไปอบรมมาก็จะไม่เกิดผล แต่ถ้าคุณอ่าน คือ ต้องอ่านจริง ๆ จากหนังสือที่ได้มาของสถาบันพระปกเกล้า แต่ละเรื่อง อย่างผมชอบเรื่องธรรมนูญพลเมือง เรื่องหุ้นส่วนพลเมือง ผมก็จะอ่านเป็นการเฉพาะ อ่านบ่อย ๆ เพื่อนำเรื่องนี้ไปใช้”

สรุปบทเรียนจากการนำกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม
ไปใช้ในการจัดการปัญหาบ่อขยะ และการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ต.อุ่มเม้า อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด

ปรับเปลี่ยน
วิธีคิดในการ
ทำงาน

ทบทวน
ความรู้
บ่อย ๆ
ในเรื่องที่
จะนำไปใช้

ขยาย
ความคิดเรื่อง
มีส่วนร่วม

จัดเวที
ประชุมกับ
ชาวบ้าน

ใช้เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานกับเจ้าหน้าที่และชุมชน

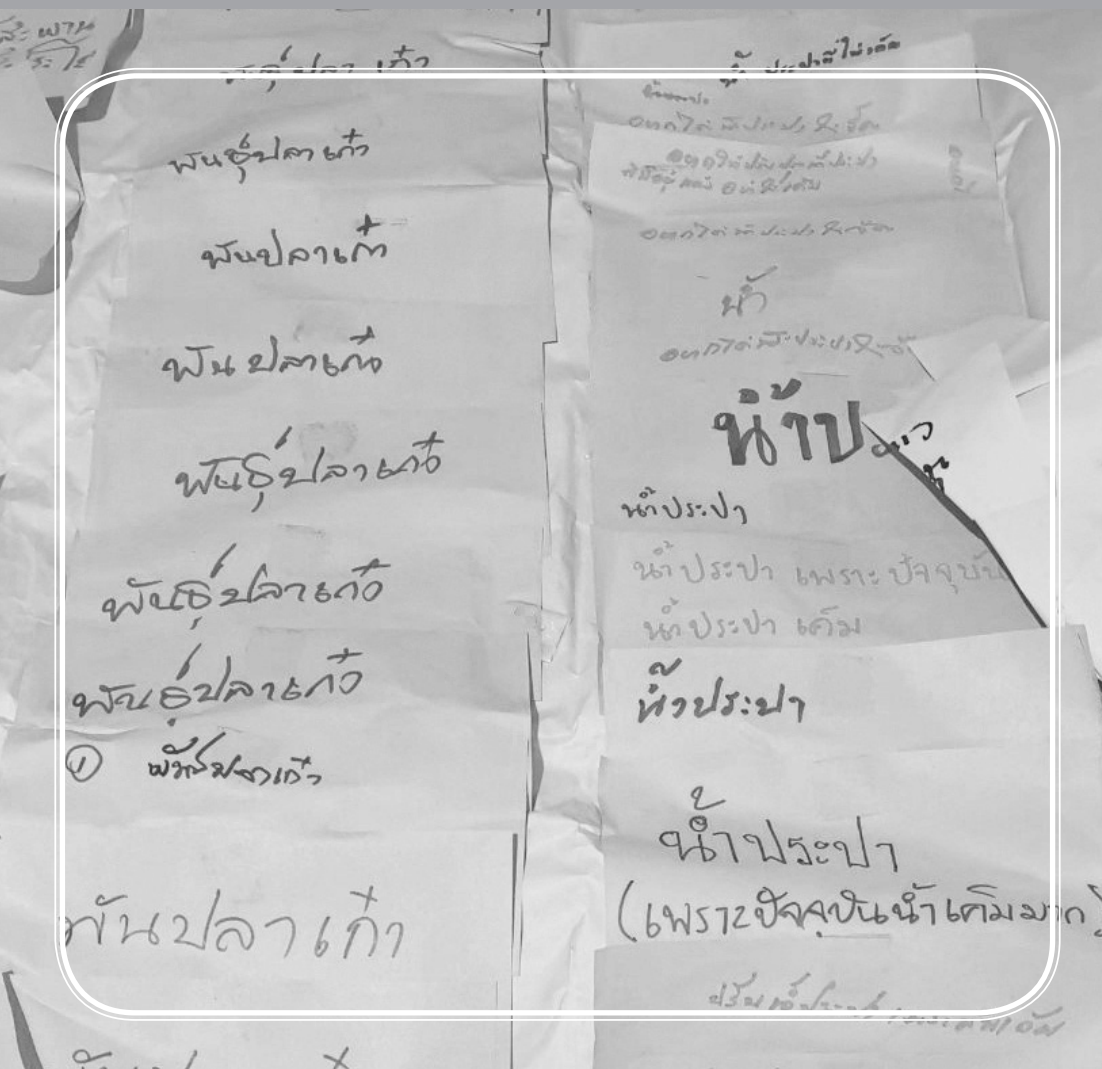
- การใช้บัตรคำ (การประชุมกับเจ้าหน้าที่)
- หุ่นส่วนพลเมือง (ประยุกต์ใช้โดยทำให้ง่ายต่อความเข้าใจของชาวบ้าน)
- การจัดทำธรรมนูญพลเมือง

ผลที่เกิดขึ้น
Outcome

- ชาวบ้านกล้าแสดงออกมากขึ้น
- คิดร่วมกัน/ได้ฟังคนอื่นมากขึ้น
- มีความไว้วางใจกันมากขึ้น
- เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับเทศบาล

ผลกระทบ
Impact

- ชาวบ้านได้รับการพัฒนาศักยภาพมากขึ้น
- ปัญหาขยะได้รับการแก้ไข
- ยกระดับคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การยกระดับการให้บริการสาธารณะ
ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน

- นายสัจจพร จันท์ศรีนวล
ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
จังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ เป็นจังหวัดขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางด้านฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงแผ่นดินประมาณ 814 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4,700 ตารางกิโลเมตร หรือ คิดเป็น 2,942,820 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่มีภูเขาสูงและมีพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด ลอนชันสลับกันไป บริเวณด้านตะวันตกเป็นชายฝั่งติดกับทะเลอันดามัน ยาวประมาณ 160 กิโลเมตร มีหมู่เกาะน้อยใหญ่ 154 เกาะ แต่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง ๑๓ เกาะ มีเกาะที่สำคัญ ได้แก่ เกาะลันตา และเกาะพีพี จึงกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มากไปด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อีกทั้ง ยังมีการผสมผสานการดำรงชีวิตของผู้คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อที่แตกต่างกันอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน จังหวัดกระบี่นี้มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ ทิศเหนือ จรดจังหวัดพังงา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ จรดจังหวัดตรัง และทะเลอันดามัน ทิศตะวันออก จรดจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดตรัง และ ทิศตะวันตก จรดจังหวัดพังงา และทะเลอันดามัน ในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 460,251 คน

จำนวนครัวเรือน 168,798 ครัวเรือน เพศชายและหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.22 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.78 ในปัจจุบัน มี นายสมศักดิ์ กิตติธรรกุล เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ และ นายสัจจพร จันทร์ศรีนวล เป็น ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่⁵

ปลัดสัจจพร จันทร์ศรีนวล ได้ผ่านการอบรมในหลักสูตร “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ของ สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 11 โดยปลัดสัจจพร ได้เล่าให้ทีมงานฟังย้อนหลัง กลับไปว่า จุดเริ่มของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่ เริ่มต้นจาก ในปี พ.ศ.2547 สมัยที่ตนเองอยู่กองช่าง แล้วไปตรวจงาน สมัยนั้นเจ้าหน้าที่ ควบคุมงานมีจำนวนน้อย จึงเกิดแนวความคิดว่า จะต้องให้พี่น้องประชาชน เข้ามาช่วยในการดูแลงาน เช่น การเทศคอนกรีต ก็ได้ดำเนินการเรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2551 ได้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นรูปแบบประชาคมขึ้น โดยให้แต่ละหมู่บ้าน ส่งตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน และปัจจุบันเพิ่มเป็น 5 คน และล่าสุดในการประชุมใหญ่เมื่อกุมภาพันธ์ 2562 ได้มีการขอเพิ่ม ตัวแทนเป็นหมู่บ้านละ 8 คน ซึ่งในการทำงาน อบจ. มีหน้าที่เพียงแค่จัดสถานที่ ในการประชุมเท่านั้น ส่วนภารกิจอื่น ๆ ชาวบ้านเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง และ อาจจะช่วยในการให้คำแนะนำในเรื่องที่ชาวบ้านต้องการว่า เรื่องใด อบจ.มีอำนาจทำได้หรือทำไม่ได้ กล่าวคือ เป็นที่ปรึกษาให้กับชาวบ้าน

⁵ สรุปรจากแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561-2564) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ จาก<http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER14/DRAWER093/GENERAL/DATA0000/00000050.PDF>

จากจุดเริ่มที่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของปลัดสัจพร ทำให้หลังจากเรียนจบหลักสูตร PA แล้ว ก็ได้นำสิ่งที่เรียนทั้งแนวคิดและ กระบวนการในเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในทุก ๆ งาน ตั้งแต่ การทำงานกับเจ้าหน้าที่ใน อบจ. ที่ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็น ของทุก ๆ คน ไปจนกระทั่งการทำงานกับประชาชน

“ผมเรียน PA มาตั้งแต่ปี 48 กับ อาจารย์ถวิลวดี ทินครนายก แล้วก็นำมาใช้ตลอด แม้แต่เรื่อง ผอ.กองคลัง ของที่นี่ ที่ได้ลาออกไป แล้วมีคนต้องการจะโอนมา เพราะเขาเป็นคนกระป๋อง ผมก็บอกกับท่านนายกว่า ในฐานะที่ผมเป็นปลัด ผมต้องขออนุญาตผู้มีส่วนได้เสียก่อน ผมก็เชิญทุกคนมานั่งคุยกัน 19 คน แล้วแจกกระดาษให้คนละแผ่น แล้วก็ถามว่า จะให้รับโอน หรือให้สอบเข้ามา... ทุกครั้งที่มีการประชุมกัน จะเป็นอย่างนี้ทุกโครงการ ผมจะถอดบทเรียนและสอนเขาให้รู้ว่า การที่คุณถามผู้บริโภครหรือ ผู้มีส่วนได้เสียนั้น เราจะได้รับการยอมรับ ผมยกตัวอย่างง่าย ๆ ในฐานะที่ผมเป็นผู้ถืองบประมาณ ถ้าผมเป็นนายก อบจ. แล้วผมไปใช้ดุลยพินิจในการให้ คนนั้นคนนี้ ท่านก็จะได้รับความรู้สึกที่ท่านไม่ได้รับการมีส่วนร่วม”

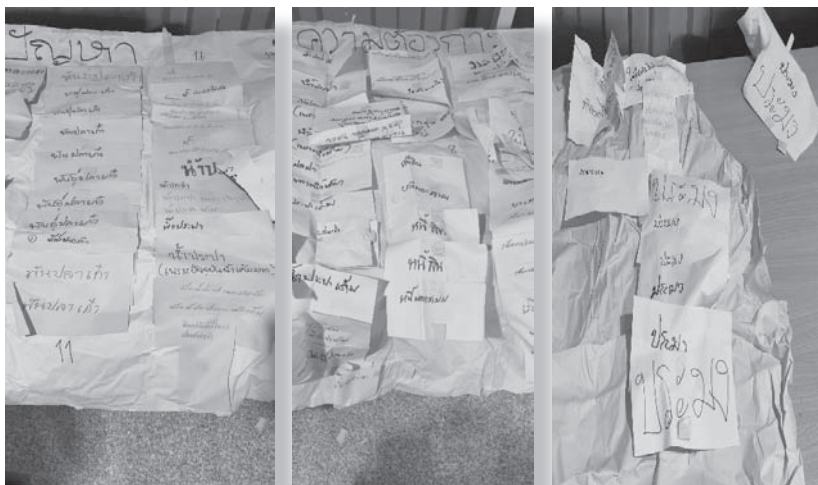

“ทำอะไรก็ต้องถามเขา”

จุดสำคัญแห่งความร่วมมือของชาวกระบี่

ปลัดสัจพรได้เล่าให้เราฟังถึงหลาย ๆ เหตุการณ์ ที่มีการนำเทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมของหลักสูตร PA ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งทำให้เราเห็นว่าเทคนิคที่ได้นำไปใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมมากที่สุด ก็คือ “การใช้บัตรคำ” เพื่อเป็นสื่อกลางในการรับฟังความคิดเห็นในเวทีต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการฟังความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมสำคัญใด ๆ

“เพราะว่า บริบทของอำเภอหนึ่ง ตำบลหนึ่งนั้น ไม่เหมือนกัน บางตำบลก็ต้องการน้ำ บางตำบลก็ต้องการในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เรื่องอาชีพ ขนาดว่าจังหวัดเดียวกันก็ยังมีหลากหลาย เพราะฉะนั้น คนที่รู้บริบท พื้นที่ที่ดีที่สุด ก็คือ พี่น้องประชาชนในตำบลนั้น ดังนั้น ส่วนของผม เวลาที่ผมจะทำโครงการอะไรก็ตาม ผมก็จะให้กระดาศ สมมุติว่า มานั่งประชุมกัน 30 คน 50 คน ผมก็จะให้กระดาศไปแล้วถามว่า ท่านอยากให้ อบจ. ทำเรื่องอะไรให้ เขียนมาคนละหนึ่งคำตอบ...มีเหตุการณ์หนึ่ง ตั้งแต่ปี 49 ตอนนั้นก็คือ อบจ. สามารถทำประปาหมู่บ้านได้ ก็มีนายกฯ ที่เกาะกลาง เขาขอประปาหมู่บ้านมาהלลัน ท่านนายกฯ ก็มาบอกผมตอนนั้นว่า ผอ. ให้นำเข้าแผน ผมก็เรียนท่านนายกฯว่า เดี่ยวผมขอไปถามชาวบ้านก่อน ผมก็ไปนัดชาวบ้าน ปรากฏมา 180 กว่าคน ผมก็ให้กระดาศเขาไปคนละแผ่น ก็บอกเขาว่า พี่น้องที่รัก นายกฯ อบจ. ได้มีนโยบายที่ว่า จะให้โครงการลงมา ที่นี้เพราะว่า ไม่ได้ให้นานแล้ว แต่ไม่แน่ใจว่าพี่น้องอยากได้อะไร ก็เลยอยาก ให้ช่วยเขียนให้หน่อย คนละหนึ่งคำตอบ ผลก็คือ 121 คนเขียนว่า ต้องการ ทำเทียบเรือขายฝั่ง และ อีกสามสิบกว่าคนต้องการไฟฟ้าส่องสว่าง เหลืออยู่ ยี่สิบกว่าคนที่ต้องการน้ำประปา ที่นี้หลังจากขึ้นบอร์ดเสร็จผมก็เฉลย แล้วก็เลยถามกลับไปว่า นายก อบต.ของท่านมาขอน้ำประปา ท่านไม่เดือดร้อน เรื่องน้ำหรือ มีลุงแก่ ๆ คนหนึ่งที่ลุกขึ้นยืนตอบเลยว่า ไอ้หลานชาย น้ำกูซื้อกินได้ แต่ทำเรือกูสร้างเองไม่ได้ ก็เลยถึงบางอ้อเลยว่า ในการ ให้บริการสาธารณะที่เราไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนนั้น ก็เพราะว่าเราไม่เคยถามเขา”

“มีอยู่อีกช่วงหนึ่งในปี 58 ผมไปรักษาการ ผอ.โรงเรียน แล้วตอนที่
 ทำแผน ผมก็ให้กระดาษคนละแผ่นเหมือนกัน โดยตั้งคำถามว่า คุณมี
 ความคาดหวังอะไรกับโรงเรียน คุณช่วยเขียนให้ผมหน่อย... อีกเรื่องหนึ่ง
 คือ ผมได้นำเทคนิคไปใช้กับนักเรียน โดยผมจะให้นักเรียนเป็นคนเลือก
 ร้านอาหาร คือ ร้านอาหารที่โรงเรียนจะไม่มีการประมูล แต่ให้มาสมัคร ก็มี
 ร้านมาสมัคร 95 ร้าน แล้วก็นัดวันให้ร้านมา ผมก็กางเดินทให้ แล้วให้นักเรียน
 มาเลือกร้านคนละ 2 ร้าน ร้านใดได้คะแนนสูงสุดก็จะได้รับเลือก คนที่ขาย
 ของริมถนนได้คะแนนสูงสุด ก็ได้เข้ามาอยู่”

“เรือหลวงลันตา”

สมบัติของชาวกระบี่ที่เกิดจาก
การให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ปลัดจังหวัดมีความภูมิใจเป็นพิเศษตอนที่เล่าเรื่องนี้ให้ทีมงานฟัง เพราะถือว่าการนำเรือหลวงลันตาขึ้นเทียบท่าได้สำเร็จนั้น เกิดขึ้นจากสร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรก ระหว่าง อบจ. และ ชาวกระบี่อย่างแท้จริง เพราะได้มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ตั้งแต่ การร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และ ร่วมรับประโยชน์ โดยได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็น

หลายต่อหลายครั้ง ซึ่งเรือหลวงลันตานี้เดิมเป็นเรือประจำการของกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา มีชื่อเดิมว่า USS stone country LTS-1141 ได้รับพระราชทานชื่อจากในหลวง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ว่า “ลันตา” อันเป็นชื่อของเกาะลันตาของจังหวัดกระบี่ เมื่อเรือนี้ปลดประจำการ อบจ.กระบี่ จึงขอรับการสนับสนุนเรือนี้จากกองทัพเรือ เพื่อดำเนินการโครงการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์เรือหลวงลันตาที่บริเวณปากแม่น้ำกระบี่ ซึ่งอยู่ตรงพื้นที่หน้า อบจ.กระบี่

“เช่นเดียวกับเรื่อง เรือหลวงลันตา ก็ใช้กระบวนการของ PA ตอนแรกผมเป็น ผอ.กองช่าง ปี 50 ท่านนายกฯ ก็มอบให้ผมคิดหาวิธีนำ เรือรบหลวงลำนี้ขึ้นมาที่ ตอนแรกผมก็ตอบไปว่า ต้องใช้เครนเท่านั้น ต้องใช้ รถแมคโครสองตัว ก็อธิบายไป ท่านนายกฯ ก็ตอบว่า ไม่ใช่ ให้ไปที่สถานี วิทยุชุมชน แล้วประกาศว่า ใครสนใจจะนำเรือหลวงลำนี้ขึ้นมา ให้มาที่ หน้า อบจ. ในวันที่ 19 พฤษภาคม ปรากฏว่า วันนั้น คนมาหมื่นคน แล้วมา ช่วยกันลากเรือขึ้นตอนเที่ยงคืน เพราะต้องให้น้ำขึ้นสูงสุด ใช้เชือกใหญ่ 7 เส้น ระหว่างดึงก็มีเสียงเฮ ๆ ตลอด เขาบอกเราว่า เขารู้สึกว่า นี่เป็น สมบัติของเขา”

จากโจทย์ที่นายก อบจ. มอบหมายให้ปลัดสัจพพรไปดำเนินการ นำมาสู่กระบวนการต่อมา คือ การระดมความคิดเห็นจากชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อบริหารจัดการเรือหลวงลันตาที่ลากขึ้นมานี้ โดยได้เชิญประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่กว่า 800 คน มาประชุมที่ห้องประชุมช้างเผือกของ อบจ.

“ได้มีการแจกบัตรคำให้ทุกคนตอบคำถามคนละหนึ่งแผ่น แล้วบอกว่า พี่น้องที่รักทุกท่าน ท่านนายกฯ ได้นำเรือขึ้นมาแล้ว ใครอยากเห็นอะไรในเรือรบหลวงลันตา ให้เขียนมา ผลปรากฏว่า กว่า 120 คน ต้องการพิพิธภัณฑสถาน แล้วก็ต้องการศูนย์เรียนรู้ ต้องการห้องฟ้าจำลอง ต้องการห้องมัลติมีเดีย และ ต้องการห้องสมุดเทคโนโลยีอะไรต่าง ๆ จากนั้น เราก็นำคำตอบ 11 คำตอบที่ได้มานี้ไปให้สถาปนิกเขาออกแบบ เพราะฉะนั้นความคิดของเขาไม่มีตกหล่นเลยแม้แต่คนเดียว นี่คือการมีส่วนร่วมที่ทำให้พี่น้องประชาชนสนใจ”

“เทคนิคการถอดบทเรียน”

เครื่องมือเพิ่มคุณค่าของการศึกษาดูงาน

ปลัดสัจพพรได้เล่าถึงผลพวงจากความสำเร็จที่เกิดจากการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นกว่าสิบปี หลังจากที่ได้มาเรียนหลักสูตร PA ซึ่งทำให้ อบจ. กระบี่ สามารถคว่ำรางวัลต่าง ๆ ในด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ความมีชื่อเสียงจึงส่งผลทุก ๆ ปี จะให้มีคณะจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาขอศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งปลัดสัจพพรได้เล่าอย่างออกรสว่า คณะดูงานที่มาที่นี่จะต้องได้ผลงานกลับไปว่ามาศึกษาดูงานเรื่องอะไร แล้วจะกลับไปทำอะไรต่อ

“จริง ๆ แล้วทุกโครงการที่ผมทำ จะต้องผ่านการใช้ PA ทั้งหมดเลย อย่างล่าสุดเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา อบต.เขาย้อย มาศึกษาดูงานในพื้นที่ 80 คน ผมก็บอกเขาว่าท่านมา ท่านต้องได้งานนะ ไม่เช่นนั้น สตง. จะถามท่านว่า ท่านมาดูงานที่กระบี่แล้วได้อะไรบ้าง ที่เขามาดูนั่น เขามาดูเรื่องกลุ่มแม่บ้าน สมาคมของเรามีอะไรต่ออะไร ผมก็ให้กระดาษคนละแผ่น ท่านรองนายกฯ ก็นั่งอยู่ ผมก็ถามเขาว่า พี่น้องที่รักทุกท่าน หลังจากที่ได้กลับไปอยากให้ อบต.ทำเรื่องอะไร เป็นเรื่องเร่งด่วนที่สุด 1 เรื่อง เขียนลงในกระดาษ เขาเขียนมา 35 คนว่า เขาอยากให้ทำเรื่องของการพัฒนากลุ่มอาชีพ ต่อมาเป็นเรื่องของไฟฟ้า ผมก็รวบรวมคำตอบแล้วมอบให้เขา และบอกว่านี่คือสิ่งที่ท่านได้รับจากการมาศึกษาดูงาน”

“มีอยู่งานหนึ่ง ท่านนายกเทศมนตรีบ้านโป่ง ที่ราชบุรี มาศึกษา
ดูงานที่นี่ มาอยู่ที่ห้องประชุมข้างเผือก 150 กว่าคน ผมอยากจะยกตัวอย่าง
วิธีสร้างการมีส่วนร่วม ผมอยากทราบว่า ท่านอยากให้นายกเทศมนตรี
ดำเนินการเรื่องใด ที่เป็นเรื่องเร่งด่วนมากที่สุด ก็แจกกระดาษคนละแผ่น
เช่นกัน ท่านเชื่อหรือไม่ว่า หกสิบเจ็ดสิบใบจากทั้งหมด ต้องการให้ขุดลอก
คุระบายน้ำ เพราะว่า ฝนตกเมื่อใด น้ำท่วมเมื่อนั้น ทำให้นายกออกปาก
เลยว่า โอ้โฮ ! ผมไม่เคยคิดถึงเรื่องคุระบายน้ำเลย ตั้งแต่เป็นนายกมาสสามปี
กลับไปผมต้องไปรู้เรื่องนี้ใหม่เลย ผมเข้าใจว่าเป็นเรื่องความสะอาดบน
ท้องถนนแล้วจะเป็นที่พอใจ ก็ได้ประโยชน์”

“ความสุขของประชาชน”

เป้าหมายปลายทางของการมีส่วนร่วม

ในตอนท้าย ปลัดสังฆพรได้พูดถึงความรู้สึกที่มีต่อการที่ตนเอง
ได้มาเรียนหลักสูตร PA กับสถาบันพระปกเกล้า โดยปลัดสังฆพรกล่าวแก่
พวกเราว่า ความรู้ที่ได้นั้นได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ คือ
ตนเองรู้สึกดีใจที่ได้เห็นว่าประชาชนที่มาร่วมงานกับเราเขามีความสุขกลับไป
และ นอกจากนี้ การให้ประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบ ยังเป็นการช่วยสร้าง
ความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในการทำงานด้วย

“ผมได้นำสิ่งที่เรียนมาใช้ตลอดการทำงานของผม และบอกตลอดว่า สิ่งนี้ผมได้เรียนมาจากสถาบันพระปกเกล้า เวลาไปใช้บางทีผมก็ใช้คำว่า อออดีต เคย ๆ บางทีผมก็ใช้คำว่า เป็นการมีส่วนร่วมแบบไปกลับ เมื่อเวลาผมไปทำเรื่องสิ่งแวดล้อมก็เหมือนกัน ผมก็จะถามชาวบ้านทุกครั้ง เวลานัดชาวบ้านเหมือนประชาคมปีที่ผ่านมานี้ ตั้งใจไว้ประมาณแปดร้อยคน แต่มาจริงพันสองร้อยคน มากันแน่นไปหมดเลย แล้วผมเป็นวิทยากร แล้วผมก็บอกกับเขาว่า อบจ. ให้ความสำคัญกับความเห็นของท่านนะกับการเสนอแนะของท่านนะ การเข้ามาตรวจสอบ ผมมีการทำเป็นคู่มือ น่าจะเป็นที่เดียวที่ทำได้...ทุกครั้งที่ผมไปทำกิจกรรมพี่น้องจะมีความสุขมาก แล้วเวลาผมตรวจงาน แต่ละครั้ง คนมาเข้าร่วมอย่างน้อยห้าสิบกว่าคน ขึ้นไปที่มีมาร่วมในกิจกรรมที่ผมทำ เพราะฉะนั้น ผมจึงเป็นข้าราชการ อบจ. ที่ทำงานมาตั้งแต่ปี 29 ที่ไม่เคยโดน สตง. ท้วงผมเลย”

สรุปบทเรียนจากการนำกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม
ไปใช้ในการยกระดับการให้บริการสาธารณะให้กับชุมชน
อ.เมือง จ.กระบี่

สอบถามข้อมูลจาก
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ทุกครั้ง

ประชาสัมพันธ์/
สร้างการรับรู้

สนับสนุนการ
รวมกลุ่มและ
การทำงานของ
ประชาคม

ใช้เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชน

- การใช้บัตรคำ (การทำงานกับเจ้าหน้าที่ และ การให้บริการสาธารณะ)
- การถอดบทเรียน (คณะที่มาศึกษาดูงาน)
- การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา

ผลที่เกิดขึ้น
Outcome

- ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน
- เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้
- ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและตรงใจ
- ประชาชนให้การยอมรับ
- ได้คนมาร่วมงานเพิ่มขึ้น

ผลกระทบ
Impact

- คนในชุมชน/ประชาคมมีความเข้มแข็ง
- ผลงานมีคุณภาพ
- ชาวบ้านมีความสุข

ส่วนที่ 3

ผลสำรวจการนำความรู้ไปใช้งาน
ช่วงปี 2561-2562

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
1	น.ส.ธมกร สัญญาเชื่อน PAรุ่น 21 พนักงานบริหารทั่วไปชำนาญ งาน สำนักงาน ป.ป.ช.	เป็นวิทยากรตัวคูณ การบริหารจัดการความรู้ Knowledge Management: KM Training Camp 2561 การบริหารจัดการความรู้นอก สถานที่ ณ จ.สมุทรสงคราม
2	นายวุฒิไกร ดวงพิกุล PAรุ่น 15 รองผู้อำนวยการวิทยาลัย ชุมชนน่าน	จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพและแก้ไขปัญหา บ้านวังทอง ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอยางชุมน้อย บ้านใหม่ไชยเมงคล ตำบลแหง อำเภอบัว จ.น่าน ให้ความรู้ผู้นำและนักศึกษา และให้ผู้นำและ นักศึกษาไปทำกระบวนการกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้าน ค้นหาข้อมูล เก็บข้อมูล รวบรวมเรียบเรียง วิเคราะห์ ร่วม ไตร่ตรอง เสนอกลุ่มเป้าหมายให้ประชาคม ตัดสินใจ ดำเนินโครงการพัฒนา แก้ไขปัญหา กับชุมชน และประเมินผลความพึงพอใจ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเป้าหมาย การปรับปรุงวิธีการ กระบวนการ ทำสื่อการยก ตัวอย่างในการถ่ายทอด ทำให้เกิดความตระหนัก ตื่นตัวและมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ บริการสาธารณะ

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
3	นายเศกสรรค์ ฮีสวัสดิ์ PAรุ่น 5 นายก.องค์การบริหารส่วน ตำบลบางยาง	จัดประชาคมทำแผนตำบล ประชาคมทำแผน ตำบลให้ประชาชนเสนอแผนหมู่บ้านมาสู่แผน ตำบล มีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลและ ยกระดับบริการโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรม
4	น.ส.จิตรสินี จันทรวีเศษกุล PAรุ่น 17 บริษัท ขนส่ง จำกัด กระทรวงคมนาคม	โครงการอบรมและพัฒนาบุคลากรด้าน การบริการ 2557-2562 พัฒนาบุคลากรด้าน บริการ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติ งานจริง
5	นายพินัญญ์ กลัดสันเทียะ PAรุ่น 12 หัวหน้าฝ่ายปกครอง เทศบาล ตำบลหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์	จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อปท. เป็นโครงการ/ กิจกรรมในการบูรณาการ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละ ระดับมาปรับปรุงและทบทวนให้เข้ากับ อปท. ของตน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นเครือข่ายในการจัดทำโครงการ/ กิจกรรม ดังกล่าว การนำผลการวิเคราะห์ SWOT ของ องค์กรในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วน ทั้งการเตรียมความพร้อมก่อน เกิดเหตุ / การจัดทำแผนเผชิญเหตุ และการ แก้ไขเยียวยาฟื้นฟูผู้ประสบภัย

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
6	นายวันชัย ประสิทธิ์พร PAรุ่น 9 ข้าราชการบำนาญ กรมทางหลวง	การจัดการกรณีพิพาทที่ดินทางหลวงพิเศษหมายเลข 81 สายบางใหญ่-กาญจนบุรี 2556-2561 ประชุม คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้น ประชุมชี้แจง ประชาชนที่ถูกเวนคืนแต่ละพื้นที่ตำบล เทศบาล ชุมชนมีแนวเขตทางหลวงพิเศษหมายเลข 81 ตัดผ่าน ลดความขัดแย้งในนโยบายการสร้าง ทางมอเตอร์เวย์ของประชาชนที่มีต่อรัฐ สร้าง ความเข้าใจอันดีในการเวนคืนที่ดินโดยการ เยียวยาค่าทดแทนทรัพยากรให้ถึงประชาชนที่ ถูกเขตทางหลวง
7	พ.จ.อ.ณัฐชัย เพ็ชรทองมา PAรุ่น 8 ผู้อำนวยการกองสวัสดิการ สังคม เทศบาลนครหาดใหญ่	การอบรม สัมมนา ประชุม เยี่ยมบ้านยามเย็น ติดตามแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน โดยการใช้พื้นที่และประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนได้รับทราบแนวทางแก้ไข และปัญหา ในการทำงาน
8	นายอุดมการณ์ บัวเกษ PAรุ่น 16 ก.ศ.จ. ศรีสะเกษ/ ชมรมคน รักในหลวง จ.ศรีสะเกษ	เวทีสัมมนาสรุปบทเรียน สสำรวจวิจัยชุมชน รอบโรงงาน พัฒนาการคุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนก่อนและหลังการก่อตั้งโรงงานแปงขนมจีน พศช. เป็นกิจกรรมเชิงสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ชุมชนและทัศนคติของประชากรที่มีถิ่นพำนัก อยู่รอบโรงงาน 5 หมู่บ้าน ตั้งแต่ก่อนปี 2535 และยังคงอาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยใช้เยาวชน

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
		อาสาสมัครในท้องถิ่น มีผลทำให้เข้าใจสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและชุมชนเรียนรู้เรื่องของตนเองมากขึ้น เชื่อมโยงฐานข้อมูลไปสู่การวางแผนพัฒนา, เยาวชนอาสาสมัครมีความกระตือรือร้น/ รู้จักกันมากขึ้น, โรงงานได้ข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำแผน CSR
9	นายชัยณรงค์ พวงทอง PAรุ่น 7 ผู้อำนวยการส่วนควบคุม กิจการน้ำบาดาล สำนัก ทรัพยากรน้ำบาดาล เขต2	ใช้การมีส่วนร่วมการประกอบกิจการน้ำบาดาลกับผู้ประกอบการในเขตรับผิดชอบ 2560-ปัจจุบัน ให้ความรู้กับผู้ประกอบการน้ำบาดาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบ่อน้ำบาดาล ให้มาขออนุญาตใช้ให้ถูกต้อง ผลคือมีผู้ประกอบการมาขออนุญาตใช้เพิ่มมากขึ้น
10	นายจิโรตม ตริตาคม PAรุ่น 15 นักวิทยาศาสตร์ชำนาญ การพิเศษ กรมโรงงาน อุตสาหกรรม	ใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
11	นายกำพล เชื้อฮ้อ PAรุ่น ชลประทาน วิศวกรโยธาชำนาญการ พิเศษ สำนักงานก่อสร้าง ชลประทานขนาดใหญ่ที่ 13	ใช้ในการประชุมชี้แจงข้อมูลอ่างเก็บน้ำ 2562 เป็นการจัดประชุมระดับอำเภอ ผู้เข้าร่วมเป็น ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ได้รับผลกระทบ จากการสร้างเขื่อน มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา ข้อมูลที่ถ่ายทอดเพื่อให้ไปช่วยประชาสัมพันธ์ ต่อเนื่อง
12	นายเมธา ยังสนอง PAรุ่น 7 นักธรณีวิทยาชำนาญการ พิเศษ กรมทรัพยากรธรณี	การจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. 2560-2564 การประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้าร่วม จัดทำแผนแม่บทจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ ความสนใจและสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บท แร่ของประเทศ
13	นายพิภพ สินธุพงษ์ PAรุ่น 21 ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน สุวรรณภูมิวิทยาลัย	การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนปฏิบัติการ ของโรงเรียน 2561 คณะครูทุกคนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมมือกันจัดทำ แผนปฏิบัติการของโรงเรียน คณะครูร่วมแสดง ความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติ การและร่วมกันกำหนดทิศทางในการที่จะพัฒนา โรงเรียนของตนเอง

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
14	นายวิรัตน์ ผาสุก PAรุ่น 22 นายกเทศมนตรีบางน้ำเปรี้ยว	ใช้ในการบริหารจัดการขยะชุมชน ม.1 ชุมชน แสนแสบ ซอย 5/1, 5/2, 5/3, 5/4, 5/5 (บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี) พื้นที่ไร้ถังขยะ จัดระเบียบการคัดแยกขยะต้นทาง จัดการ ขยะแฝง (นอกพื้นที่)
15	น.ส.อาทิตย์ยา สุตา PAรุ่น 21 นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่ สูง (องค์การมหาชน)	กิจกรรม การถอดบทเรียนความสำเร็จของ ผลการดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูง แบบโครงการหลวง หลังจากที่ได้ดำเนินงานใน รูปแบบ Area base การถอดบทเรียนโดยการ ฟังความคิดเห็นของ stake holder ที่เกี่ยวข้อง ทุกคน ยอมรับความคิดเห็นของทุกคน

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
16	นายอภิวัดน์ ปะกิทัง PAรุ่น 3 รองปลัดเทศบาล สำนักงานเทศบาลเมือง กาฬสินธุ์	ธรรมนูญ 5 ดี คัมภีร์ ก่อร่างสร้างฝัน สร้างคน ตำบลกาฬสินธุ์ 2559-ปัจจุบัน เป็นโครงการ ที่ให้ประชาชนในชุมชนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชนด้วยตนเอง เปลี่ยนสถานะตนเองจาก ผู้รับบริการบริการเป็นผู้จัดการและลงมือปฏิบัติ มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมของชุมชนเป็น ไปตามที่ฝันในธรรมนูญสุขภาพของแต่ละชุมชน เกิดการเรียนรู้ของแกนนำ ช่วยกันค้นหาวิเคราะห์ ปัญหา กำหนด ติดตามโครงการของชุมชน ขับเคลื่อนเชื่อมโยงกับศักยภาพของชุมชนที่มี อยู่ด้วยคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาค เครือข่าย ทำให้ชุมชนแก้ไขปัญหาของการมี ส่วนร่วมในการพัฒนา แก้ไขปัญหาในชุมชนด้วย ตนเอง ไม่ต้องร้องขอหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว ทำให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ด้วยกระบวนการ มีสำนึกรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีเครือข่าย

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
17	นายยุทธนา สิงห์พันธุ์ PAรุ่น 21 นายกเทศมนตรีตำบลท่าพริก เนินทราย	การส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชนท่าพริกเนินทราย อย่างยั่งยืน จัดประชุมเพื่อนำเทคนิค People's Audit มาใช้ เพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่าง มีเป้าหมาย ได้คณะกรรมการบริหารจัดการ, ได้ model ในการทำงานด้านการท่องเที่ยว
18	นายสมุทย์ ผลาชีวะ PAรุ่น 13 นายช่างโยธาอาวุโส กรม ทางหลวงชนบท	โครงการคุมงานก่อสร้าง ทุกปีที่มีโครงการ จัด ประชุมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และผู้ใช้เส้นทาง เพื่อทำความเข้าใจ ก่อนการ ก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้างและเมื่อก่อสร้าง ใกล้แล้วเสร็จ ได้รับการตอบรับของประชาชน ในพื้นที่ และลดการร้องเรียนระหว่างก่อสร้าง
19	นายสิขนต์ สิงห์สาย PAรุ่น 5 ปลัดเทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบลศาลากลาง	เป็นการผสมผสาน ประยุกต์ใช้ในโครงการ ที่ต้องการการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ประชาพิจารณ์ ลดความขัดแย้ง
20	นายคัชพล จันเพชร PAรุ่น 18 เจ้าหน้าที่บริหารยุทธศาสตร์ องค์การบริหารการพัฒนา พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว ที่ยั่งยืน(องค์กรมหาชน)อพท.	การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชน จ.ชลบุรี จัดอบรมเชิงปฏิบัติการชุมชนมีแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 5 ปี ทำให้ชุมชนมีแผนที่เดินดินในพื้นที่

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
21	นายปิติพงษ์ บัวไชยา PA รุ่น 8 ปลัดเทศบาลตำบลท่าคันโท	โครงการธนาคารอุปกรณ์ ใช้ประยุกต์ฟื้นฟูร่างกาย จัดกิจกรรมให้บริการเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ป่วยสูงอายุ/ คนพิการ โดยประชาชนในพื้นที่เอง 1. ประชาชนผู้ให้บริการ (คือชาวบ้าน) โดยจิตอาสา มีแรงบันดาลใจที่จะช่วยเหลือ มีจิตบริการ 2. ผู้นำชุมชนมีความเข้าใจในกิจกรรมโครงการ และให้การสนับสนุนมากขึ้น
22	นายศรายุทธ อันทะไชย์ PA รุ่น 9 ภาคประชาสังคม/ประชาชน	โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกรอบการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีส่วนร่วม กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกป่า โดยการรวบรวมแกนนำจิตอาสา 60-70 คน ประชุมจัดทำแผนพัฒนาป่า และทำกิจกรรมตามแผน 3 อย่าง คือ ปลูก บำรุงรักษา และประเมินผลถอดบทเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด หมู่บ้านอื่น ๆ มาศึกษาดูงาน

ลำดับ	ชื่อนักศึกษา	การนำเทคนิคการมีส่วนร่วม ไปใช้ในกิจกรรม
		1. ประชาชน จิตอาสามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาป่าชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกป่าบำรุงรักษาป่า ติดตามประเมินผลการเติบโตของต้นไม้อย่างยั่งยืน 2. อบต.มีส่วนร่วมโดยการนำเจ้าหน้าที่มาลาดต้นไม้ทุกวันพุธ 3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมด้วยการจัดงบประมาณมาดำเนินการปลูกป่าในปี 2562 (ปลูกป่าเพิ่ม 5 ตำบล และทำเรือนเพาะชำ 12 ตำบล)

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โซนทิศใต้)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 www.kpi.ac.th
โทรศัพท์ 02-141-9754 โทรสาร 02-143-8186

ISBN 978-616-476-093-6

9 786164 760936

ราคา 150 บาท